Dosarul nr.2-4417/26 2-26034054-12-2-18032026-1

H O T Ă R Î R E
În numele legii

Dispozitivul hotărîrii a fost pronunțat public la 17 iunie 2026.
Cererea de apel nemotivată a fost depusă la 22 iunie 2026, însă recepționată contra semnătură la 29 iunie 2026, având în vedere faptul că, în perioada: 25 iunie 2026-26 iunie 2026, 10 iulie 2026-07 august 2026 (inclusiv) și 01 septembrie 2026-18 septembrie 2026 (inclusiv), judecătorul s-a aflat în concediu de odihnă, cât și zilele de: 27 august 2026, 31 august 2026 - declarate zile libere (nelucrătoare).

Judecătoria Chișinău (sediul Centru)
Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul - Natalia Moldovanu
Grefier - Iana Botezat

cu participarea: reprezentantului reclamantei Lungu Diana, avocatul Savva Alexandru, împuternicit prin mandatul avocațial seria MA ***** din 31 decembrie 2025 și a reprezentantului pârâtului Ministerul Justiției, Pantea Daniel, împuternicit prin procura *****valabilă pe un termen de 2 ani din ziua eliberării acesteia,

în lipsa: reclamantei Lungu Diana, citată legal, prin intermediul avocatului său,

examinând în sediul instanței, în ședință de judecată publică, în procedură contencioasă cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Lungu Diana către Ministerul Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale, repararea prejudiciului moral cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată,

C O N S T A T Ă:

Poziția, argumentele și solicitările reclamantei Lungu Diana.

La 16 martie 2026, Lungu Diana a depus în Judecătoria Chișinău (sediul Centru) cerere de chemare în judecată formulată față de Ministerul Justiției al Republicii Moldova privind constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale în privința sa, în care subsemnata a fost acuzată în temeiul procesului-verbal cu privire la contravenție ***** din 12 august 2022 de săvârșirea contravenției administrative prevăzute de art.64 alin.(1) Cod contravențional și repararea prejudiciului moral cauzat, cu compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.2-8, 9-40).

Paragraful 1.

Circumstanțele de fapt prezentate de reclamanta Lungu Diana, pot fi rezumate după cum urmează.

La 12 august 2022, în privința lui Lungu Diana, de agentul constatator din cadrul I.P. Rîșcani a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție ***** pe semnele contravenției prevăzute de art.64 alin.(1) Cod contravențional și înaintat demers instanței de judecată în vederea aplicării sancțiunii.

A menționat că, potrivit ordinii stabilite de Codul contravențional, aplicarea sancțiunii contravenționale pe temeiul art.64 alin.(1) Cod contravențional, a ținut de competența instanței de judecată.

Astfel, prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău, nr.4-3079/2022 din 15 februarie 2023 a fost dispusă anularea procesului-verbal cu privire la contravenție ***** din 12 august 2022.

Ulterior, prin decizia Curții de Apel Chișinău, nr.4r-1136/23 din 04 iulie 2023 a fost casată hotărîrea Judecătoriei Chișinău, nr.4-3079/2022 din 15 februarie 2023 și remisă cauza la rejudecare.

Subsidiar, prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău, nr.4-2782/2023 din 14 noiembrie 2023 a fost dispusă anularea procesului-verbal cu privire la contravenție ***** din 12 august 2022.

Prin urmare, prin decizia Curții de Apel Chișinău, nr.4r-676/24 din 01 aprilie 2024 cererea de recurs depusă de pretinsul agent constatator din cadrul I.P. Rîșcani a fost respinsă.

Totodată, prin decizia Curții de Apel Centru, nr.4r-3223/24 din 13 noiembrie 2025 cererea de recurs depusă de Lungu Diana a fost respinsă.

Reclamanta a notat că, termenul în care a fost soluționată irevocabil acuzația care i s-a imputat lui Lungu Diana, a constituit circa 39 luni.

A opiniat că, natura cauzei în care a fost implicată subsemnata, în lumina jurisprudenței CEDO, este calificat ca fiind penală - pentru exemplu cauza *Ziliberberg c. Moldovei.*

Punctul de plecare a termenului (*dues a quo*)

Reclamanta a indicat că, în „***materia penală***”, în lumina jurisprudenței CEDO, „*acuzația în materie penală*” este definită ca „*notificarea oficială, emanând de la autoritatea competentă, a reproșului de a fi săvârșit o infracțiune penală*” şi care induce ideea unor „*repercusiuni importante pentru situația celui interesat*”.

Curtea a statuat în jurisprudența sa faptul că momentul care se are în vedere pentru calculul duratei procedurii este cel al „*notificării oficiale, despre faptul a fi săvârșit o infracțiune*” și nu cel al depunerii plângerii/contestației.

A adăugat că, tergiversarea examinării cauzei contravenționale din momentul efectuării primei acțiuni procesuale - 12 august 2022 până la 13 noiembrie 2025- emiterea deciziei Curții de Apel Centru, nr.4r-3223/24 a constituit circa 39 luni. Nu sunt motive a considera că Lungu Diana ar fi vinovată de durata procedurilor.

A făcut referire la art.art.374 alin.(2) și alin.(2[1]) Cod contravențional, art.454 alin.(1)-(2) Cod contravențional (în redacția Legii la data intrării dosarului în instanță (runda I)) și art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a menționat că, scopul prevederilor art.6§1 este de a proteja persoanele în cauză de un trai prea lung sub stres și incertitudine și, mai general, pentru a asigura ca justiția să fie administrată fără întârzieri, care îi pot afecta eficacitatea și credibilitatea" (cauza CtEDO *Bottazzi vs. Italia*).

A notat că, examinarea cauzei „*într-un termen rezonabil*" nu ține de finalitatea procedurii, ci de modul cum decurge procedura, explicând că, „*termenul rezonabil*" poate fi încălcat chiar dacă procedura, în substanță, este echitabilă (*hot. Kudla vs. Polonia).*

Reclamanta a invocat că, „*încetineala justiției este prin ea însești o injustiție*".

A evidențiat că, procesul contravențional s-a realizat/examinat o perioadă excesiv de îndelungată, contrar prevederilor art.440 alin.(3) și art.454 Cod contravențional.

Reclamanta a considerat că, în astfel de circumstanțe instanțele naționale au încălcat dreptul la realizare a procesului/examinare a cauzei contravenționale, într-un termen rezonabil, încălcând grav drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Paragraful 2.

Criteriile de apreciere a noțiunii de termen rezonabil.

A indicat că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa a instituit anumite criterii de apreciere a noțiunii de termen rezonabil (cauzele *Josan, Mazepa, Holomiov*). Astfel, **criteriile de admisibilitate a cererii** sunt:

1. *Complexitatea cauzei* - cauza contravențională în principiu nu a fost de o complexitate deosebită. Mijloacele de probă au fost prezentate inițial. În cauză nu a fost un volum excesiv al materialului probatoriu, nu s-au efectuat expertize, martori nu s-au audiat, nu au fost antrenați un număr mare de participanți, elemente de extraneitate nu au fost, nu au existat circumstanțe complicate de fapt și de drept ce trebuiau elucidate în cadrul unor proceduri de durată. În astfel de circumstanțe, procedura/cauza contravențională nu a presupus o dificultate. Perioada excesiv de îndelungată a procedurii/cauzei contravenționale nu poate fi justificată.

2. *Comportamentul părților* - reclamanta Lungu Diana a avut un comportament de bună-credință în cauza în care a fost implicată. A invocat că, acțiunile procesuale au fost exercitate în termen excesiv, ședințele de judecată se amânau pe termen excesiv de îndelungat exclusiv din cauza organizării defectuoase și comportamentului autorităților/instanțelor de judecată. Apărătorul lui Lungu Diana în cauza contravențională a prezentat un comportament pe cât este de posibil activ, având în vedere miza și interesul în soluționarea cât mai grabnică a procesului. CtEDO a stabilit în practica sa că este în sarcina statelor contractante să își organizeze sistemul judiciar în așa fel încât instanțele să fie în măsură să garanteze oricărei persoane

dreptul de a obține într-un termen rezonabil o hotărîre definitivă referitoare la încălcarea drepturilor și obligațiilor sale.

3. *Miza (interesul) pentru reclamant* - interesul lui Lungu Diana în obținerea unei soluții irevocabile a fost unul sporit.

Paragraful 3.

Obligația pozitivă a instanțelor/statului de a examina cauzele civile în termen rezonabil.

A făcut trimitere la prevederile art.6 CEDO și a notat că, scopul art.6 CEDO este de a asigura ca nici o persoană, realizarea sau limitarea drepturilor căreia depinde de desfășurarea unui proces, să nu fie nevoită să aștepte un termen nejustificat de mare până la formularea deciziei finale. Acest principiu este atât un drept fundamental al omului, cât și o condiție pentru ca un proces să fie considerat echitabil.

Judecarea procesului într-un termen rezonabil are ca scop înlăturarea incertitudinii în care se găsesc părțile prin restabilirea, cât mai curând posibil, a drepturilor încălcate și prin reinstaurarea legalității, care trebuie să guverneze toate raporturile juridice într-un stat de drept, ceea ce constituie o garanție a unui proces echitabil.

A indicat că, celeritatea trebuie să caracterizeze orice procedură de soluționare a unei cauze, chiar și a celor pentru care legea nu prevede în mod expres o procedură urgentă.

A notat că, chiar dacă demersurile de amânare, suspendare sub diferite motive au parvenit din partea participanților la proces, anume instanța de judecată este cea care decide asupra admisibilității acestora, conducându-se sub aspectul pertinenței chestiunilor soluționate de prevederile legislației.

A relatat că, jurisprudența CEDO atestă în acest sens că statul este responsabil pentru omisiunile autorităților cărora le-a delegat sarcini în vederea respectării drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului și care nu au întreprins măsuri prompte și adecvate în vederea executării acestora.

A opiniat că, în speță este cert că autoritatea responsabilă de judecarea cauzei în termen rezonabil, este statul Republica Moldova, care nu a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea examinării cauzei într-un termen legal și rezonabil, circumstanțe în care reclamanta pretinde că i-a fost violat dreptul prevăzut de art.6 CEDO, reclamanta fiind îndreptățită să fie despăgubită moral în cuantum echitabil și proporțional încălcării admise.

A mai considerat necesar de a invoca jurisprudența CtEDO stabilită prin hotărîrea *Price si Lowe c Regatului Unit*:

Statul urmează să stabilească mecanisme pentru a se conforma acestei cerințe - fie prin mărirea numărului de judecători, fie prin fixarea unor termene - limită și direcții, fie prin alte metode.

Dacă un stat permite ca procesul judiciar să continue în afara unui „*termen rezonabil*”, prevăzut de art.6 din Convenție, fără ca să întreprindă nimic în acest sens, **el va fi responsabil pentru încălcarea *termenului rezonabil.***

Reclamanta a făcut referire la art.5 alin.(1) și art.17 al Legii nr.514 din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească și a pretins că autoritățile/instanțele naționale de judecată au încălcat termenul imperativ stabilit de Codul contravențional și a solicitat să se țină cont de constatările de fapt stabilite prin decizia Curții Supreme de Justiție nr.2ra-217/16 din 17 februarie 2016: Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că nu poate fi pus pe seama justițiabililor faptul că statul nu este în stare să asigure activitatea normală a instanțelor de judecată, acestea din urmă având un volum mare de lucru.

Lungu Diana a solicitat să fie respinse ca neîntemeiate, formaliste și abuzive obiecțiile „*de serviciu*” a reprezentantului statului - Ministerul Justiției în care se invocă de regulă că: *niciodată nu a scris cereri de accelerare a procedurii de examinare a pricinii și nu a invocat pericolul de încălcare a termenului rezonabil de soluționare a cauzei și consideră că procedând astfel acesta „a confirmat” și „aprobat tacit” toate acțiunile întreprinse de autoritatea judecătorească și părțile implicate în proces.*

Or, în sensul legii, instanței de judecată îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, inclusiv exercitat prin disciplinarea participanților la proces, doar instanța de judecată urma să respecte obligația de a judeca cauza contravențională în termen rezonabil.

Reclamanta a solicitat a se ține cont de faptul că orice cauză urmează să fie examinată de către instanța instituită prin lege într-un termen rezonabil, iar lipsa unei cereri de urgentare sau accelerare nu justifică încălcarea de către instanța de judecată a termenului rezonabil de examinare.

Mai ales că, admiterea prezentei cereri și constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei, nu este în mod obligatoriu legat de depunerea cererilor de accelerare, Legea specială nr.87 nu stabilește, drept condiție de admisibilitate, parcurgerea unei astfel de proceduri.

Reclamanta a pretins că, orice argument de genul că *instanțele naționale sunt încărcate*, nu suportă nici o critică.

În astfel de circumstanțe, reclamanta a pretins că autoritățile/instanțele au *tergiversat* nejustificat cauza, or conform Legii acestea erau legal obligate să se încadreze în termenele imperative stabilite.

Lungu Diana a mai scos în evidență și că, în cauza contravențională în care a fost implicată, Curtea de Apel Chișinău (în prima rundă) a constatat existența mai multor erori procedurale intervenite în cursul judecății în prima instanță (în prima rundă), fapt confirmat prin casarea hotărîrii Judecătoriei Chișinău nr.4-3079/2022 din 15 februarie 2023, cu dispunerea rejudecării.

Conform jurisprudenței CtEDO, trimiterea cauzelor spre reexaminare este dispusă de obicei ca urmare a erorilor comise de către instanțele judecătorești inferioare și repetarea unor astfel de procedee în cadrul unui set de proceduri, dezvăluie existența unei deficiențe serioase în sistemul judiciar, fapt imputabil autorităților și nicidecum (cauza *Gusovschi contra Moldovei*).

Durata excesivă a cauzei contravenționale a generat pentru reclamantă un prejudiciu moral, în special prin aceea că reclamanta a trăit „*într-o stare de incertitudine și anxietate cu privire la rezultatul procedurii*".

Ținând cont de prevederile legislației în vigoare și circumstanțele cauzei, jurisprudența CEDO în cauze similare, în legătură cu încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, reclamantei i-a fost cauzată o stare de stres, frustrare, neliniște și incertitudine, criterii ce urmează a fi luate în considerație de instanță la stabilirea cuantumului prejudiciului moral ce urmează a fi încasat în contul pârâtului.

Ținând cont de întinderea suferințelor psihice și fizice cauzate reclamantei prin încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei civile, reclamanta pretinde că suma de 20 000 lei este în măsură de a atenua suferințele psihice cauzate, care, în lumina circumstanțelor descrise, o consideră ca fiind una echitabilă și suficientă pentru prejudiciul moral suferit.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care presupune că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

Făcând referire la art.2 alin.(6) și art.4 alin.(1) al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, Lungu Diana a invocat că sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantei și se apreciază individual pentru fiecare caz de către instanța de judecată. Sarcina probațiunii, în prezenta cauză, prin lege specială, este pusă în seama pârâtului, cu excepția prejudiciului material.

A notat că, potrivit jurisprudenței Curții Europene (cauza *Antipenkov vs. Rusia*) Curtea a reiterat că, *părții lezate nu-i poate fi cerut ca aceasta să prezinte probe întru argumentarea prejudiciului moral suferit, iar simpla constatare a încălcării săvârşite de organele de urmărire penală şi declarațiile părții lezate sunt suficiente pentru a oferi o satisfacție echitabilă.*

În cauzele *Danev c. Bulgariei* şi *Iovtchev c. Bulgariei*, CtEDO a reținut în esență încălcarea Convenției, *după ce a considerat că abordarea formalistă a instanțelor naționale care atribuiseră reclamantului obligația de a dovedi existența unui prejudiciu moral cauzat de fapta ilegală, prin dovezi susceptibile să confirme manifestări externe ale suferințelor lui fizice sau psihologice, avuseseră ca rezultat privarea reclamantului de despăgubirea pe care ar fi trebuit să o obțină*".

În jurisprudența sa, CEDO reiterează că, o decizie sau o măsură favorabilă reclamantului nu este, în principiu, suficientă pentru a-l priva de calitatea de

„*victimă*”, decât dacă autoritățile naționale au recunoscut încălcarea Convenției *și au acordat despăgubiri* (de exemplu: *Eckle c. Germaniei, Amuur c. Frantei, Dalban c. României, Jensen c. Danemarca).*

Chestiunea privind menținerea statutului de victimă a unei pretinse încălcări a Convenției presupune, în esență, examinarea *ex post facto* de către Curte a situației persoanei respective. După cum a statuat deja chestiunea dacă o persoană a beneficiat de reparația prejudiciului cauzat - comparabilă cu satisfacția echitabilă în conformitate cu dispozițiile art.41 al Convenției - este una importantă.

În ceea ce privește încălcarea cerinței unui termen rezonabil, un aspect care ține de reparația suficientă, care poate elimina statutul de victimă a unui justițiabil, se referă la suma acordată ca urmare a utilizării recursului intern. Curtea a avut deja ocazia să statueze că statutul de victimă al unui reclamant poate depinde de nivelul despăgubirilor acordate la nivel național pe baza faptelor invocate în fața Curții (*Scordino c. Italiei*).

Lungu Diana pretinde că mărimea prejudiciului moral pretins spre încasare, va fi una suficientă și rezonabilă, necesară pentru satisfacția echitabilă a prejudiciului moral suferit în urma neexaminării în termen rezonabil a cauzei contravenționale menționate.

Reclamanta mai pretinde că, mărimea prejudiciului moral pretins spre încasare urmează să fie proporțională, implicit în lumina sumelor dispuse spre încasare de CEDO, atât și de practica națională de aplicare a dreptului în acest sens.

La stabilirea mărimii prejudiciului moral care urmează să fie dispus spre încasare, Lungu Diana a solicitat să se i-a în considerație principiul general al echității și suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate de CEDO în spețele similare.

Reieșind din cele menționate, reclamanta a solicitat constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale în privința lui Lungu Diana, în care ultima a fost acuzată în temeiul procesului-verbal cu privire la contravenție MAI 05684818 din 12 august 2022 de săvârșirea contravenției administrative prevăzute de art.64 alin.(1) Cod contravențional, cu dispunerea încasării din contul statului Republica Moldova, de la bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor prin intermediul Ministerului Justiției al R.M. în beneficiul său a prejudiciului moral, în mărime de 20 000 lei, ca rezultat a încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale, cât și compensarea tuturor cheltuielilor de judecată suportate în cauza dată.

În drept, acțiunea reclamantei a fost întemeiată pe art.6 CEDO, art.art.2, 3, 4 al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, art.art.9 alin.(1)-(2) lit.f), 16 alin.(1) lit.g), 19 alin.(1), 21, 1998 alin.(1), 2036 alin.(1)-(2) Cod civil, art.art.94, 166-167 Cod de procedură civilă al R.M..

Poziția, argumentele și solicitările pârâtului Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

La 08 iunie 2026, pârâtul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a formulat și a depus referință asupra cererii de chemare în judecată depuse de Lungu Diana (f.d.78, 79-83, 84-150), prin care a solicitat respingerea integrală a acțiunii, ca neîntemeiată, iar în acest sens, a invocat următoarele:

Reieșind din sarcina probațiunii, atribuită Ministerului Justiției în baza art.4 alin.(2) din Legea nr.87/2011, netemeinicia cererii este fundamentată, întâi de toate, pe datele raportului prezentat de Judecătoria Chișinău.

Potrivit art.2 alin.(2) al Legii nr.87 „*repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se face doar în măsura în care* ***încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului***”.

Prin urmare, justețea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei și cu referire la următoarele criterii de apreciere: **complexitatea cauzei**, **comportamentul părților**, care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților și miza (interesul) pentru reclamant.

- Prin comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților, se va aprecia comportamentul tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate etc..

- În conformitate cu art.61 alin.(1) Cod de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Or, principiul fundamental al bunei-credințe în folosirea drepturilor sale, stipulat în prevederea indicată, este aplicabil și în raport cu reprezentanții acestora.

- Or, o eventuală atitudine abuzivă în exercitarea drepturilor de către părți, denotă un comportament intolerabil din partea acestora care nu urmărește altceva, decât tergiversarea procesului.

I. Cu privire la netemeinicia acțiunii formulate de către Lungu Diana.

Pârâtul a menționat despre datele raportului privind modul de respectare a termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale nr.4-22122400-12-4-18092022 (4-3079/2022) la contestația depusă de Lungu Diana împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022, în baza art.64 alin.(1) Cod contravențional:

1) Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), dosar nr.4-3079/2022.

Perioada: 18 august 2022 - 15 februarie 2023: **5 luni și 28 zile.**

2) Curtea de Apel Chișinău, dosar nr.4r-1136/23.

Perioada: 15 martie 2023 - 04 iulie 2023: **3 luni și 20 zile.**

3) Rejudecare - Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), dosar nr.4-2782/2023.

Perioada: 02 august 2023 - 14 noiembrie 2023: **3 luni și 12 zile.**

4) Curtea de Apel Chișinău, dosar nr.4r-676/24.

Perioada: 04 ianuarie 2024 - 01 aprilie 2024: **2 luni și 28 zile.**

5) Curtea de Apel Chișinău - recursul declarat de Lungu Diana, dosar nr.4r-3223/24.

Perioada: 22 iulie 2024 - 13 noiembrie 2025: **1 an.**

Perioada totală: 18 august 2022 - 13 noiembrie 2025 (aproximativ 3 ani și 3 luni).

Ședințe fixate: 9

Ședințe desfășurate (lucrative): 7

Ședințe amânate/contramandate: 2.

Pârâtul a reținut că, în baza raportului motivat prezentat de către Judecătoria Chișinău, în speță, nu se atestă careva motive de tergiversare a examinării cauzei contravenționale, or, însăși **respectarea** întocmai a procedurii din partea **instanțelor de judecată naționale și altor organe de drept**, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept „*tergiversare a examinării cauzei*", motiv din care nu pot fi reținute argumentele reclamantei în acest sens.

Totodată, la subiectul criteriului comportamentului părților și autorității judecătorești, a ținut să precizeze că instanțele au rămas imparțiale întotdeauna, dispunând amânări în favoarea tuturor participanților procesului.

În această ordine de idei, a reținut că, în speță nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept „*tergiversare a examinării cauzei*", motiv din care nu pot fi reținute argumentele reclamantei în acest sens. Prin acest fapt nu a fost afectat procesul examinării cauzei într-un termen rezonabil.

A precizat că, stabilirea ședințelor de judecată se realizează în dependență de volumul de lucru al judecătorului, de agenda acestuia și programul în care este antrenat, inclusiv de drepturile și interesele legitime ale altor justițiabili care sunt antrenați în proceduri similare.

Astfel, realizând o apreciere, prin cumul, a criteriilor în dependență de care se apreciază rezonabilitatea termenului de examinare a cauzei, a conchis că perioada de referință în speța principală nu depășește limita rezonabilității.

În contextul celor expuse și luând în considerație specificul cauzei, comportamentul părților și de sarcina lunară a fiecărui judecător din cadrul instanțelor de judecată, pârâtul a reținut că, autoritățile judecătorești au acționat cu bună-credință, cu o suficientă diligență, au întreprins toate măsurile necesare în vederea examinării și soluționării obiective și sub toate aspectele a cauzei.

Astfel, realizând o apreciere, prin cumul, a criteriilor în dependență de care se apreciază rezonabilitatea termenului de examinare a cauzei, a conchis că perioada de referință în speța principală nu depășește limita rezonabilității.

II. Analiza criteriilor consacrate de Legea nr.87/2011 și de jurisprudența Curții Europene.

Totodată, art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (dreptul la un proces echitabil) operează cu noțiunea de termen rezonabil și nicidecum cu termen calendaristic. Dreptul la satisfacție echitabilă stabilit de Legea nr.87 și art.6 CEDO este conferit în eventualitatea nerespectării termenului rezonabil, așa cum acesta este definit de jurisprudența CtEDO. În această ordine de idei, a conchis că, termenul rezonabil poate fi definit drept interval de timp convenabil și judicios, stabilit de lege, în limitele căruia *are loc judecarea pricinii*. Respectiv, instanța de judecată are ca sarcină exclusivă de a analiza dacă măsurile adoptate de autoritățile naționale au fost adecvate, suficiente și juste în vederea respectării drepturilor tuturor participanților procesului.

Ministerul Justiției a susținut că, termenul rezonabil urmează a fi apreciat în colaborare și cu termenii prevăzuți de legislația procesuală, fiind stabiliți în vederea asigurării desfășurării procesului cu respectarea principiilor fundamentale ale dreptului procesual, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părții la un proces echitabil. De menționat că, examinarea cauzei în termen rezonabil *este doar una din componentele dreptului la un proces echitabil* și prin urmare, nu poate prevala asupra tuturor celorlalte.

Or, la caz, se impune menționarea deciziei Curții Supreme de Justiție nr.2ra-1358/16 din 13 iulie 2016, emisă la cauza a Î.I. „Priţcan Gherasim" împotriva Ministerului Justiției, prin care instanța de judecată a respins o acțiune asemănătoare prezentei, motivând că: „*toate amânările ale şedinţelor de judecată ce au avut loc în speţa în care se invocă tergiversarea examinării cauzei, au survenit anume urmare a realizării drepturilor procesuale a părţilor, care au dus la amânarea examinării cauzei în repetate rânduri, motiv din care, întinderea examinării cauzei principale, nu poate fi pusă în seama instanţei de judecată, or, aşa cum a fost menţionat, anume părţile având drepturile sale procedurale au pus instanţa în situaţia amânării examinării cauzei şi întru asigurarea unui proces echitabil*".

III. Cu privire la netemeinica pretenției de reparare a prejudiciului moral.

În ce privește pretenția de acordare a sumei în scopul satisfacerii prejudiciului moral, pârâtul a reținut că, instanța de drept comun în acest sens urmează să aplice prevederile art.118 Cod de procedură civilă, în temeiul căruia „*părţile sunt obligate să prezinte probe pe care le invocă, conform legislaţiei în vigoare*". În acest context, a subliniat că sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă numai pe seama reclamantului, dar se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți în proces și jurisprudența Curții Europene, *excluzându-se pretenţii excesive şi vădit exagerate.*

La caz, Ministerul Justiției a apreciat pretenția reclamantei privind compensarea prejudiciului moral în **cuantumul de 20 000 (douăzeci mii) lei**, drept o solicitare neîntemeiată, constituind o pretenție formulată în mod abstract, fiind o compensație iluzorie, în raport cu pretinsele suferințe invocate.

Astfel, potrivit prescripției art.4 alin.(1) al Legii nr.87 „*sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei ... și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției*”. Prin urmare, Ministerul Justiției a considerat că, a probat lipsa suportării unui eventual prejudiciu moral, prin prezentarea și elucidarea pertinentă a raportului motivat, ce face referire la aspectele perindate în cadrul cauzei date.

A subliniat că, suplimentar raportului, Ministerul Justiției este în imposibilitate de a mai proba lipsa suportării de către reclamantă a prejudiciului moral, atât timp cât nu a fost probată existența *de facto* a acestui prejudiciu, or, *apriori*, nu se poate constata lipsa a ceea ce nu există.

În acest context, a notat că, în materia drepturilor omului potrivit jurisprudenței Curții Europene, o recunoaștere oficială și publică a violării constituie prin sine o satisfacție echitabilă suficientă pentru orice prejudiciu moral eventual suferit de reclamant.

În aceeași ordine de idei, a susținut că, instanța de judecată nu trebuie să-și formeze o idee preconceputǎ conform căreia orice acțiune formulată în baza Legii nr.87/2011 presupune din start admiterea acesteia și respectiv - necesitatea constatării încălcării a unui drept, fapt ce generează pe cale de consecință retribuții financiare.

Este necesar de stabilit prin probe, dacă a existat în mod veridic o încălcare și ulterior - prezența unui prejudiciu, or, o poziție contrară determină un efect nociv atât pentru societate, cât și pentru cadrul legal din motiv că se creează un precedent care cu trecerea timpului este tot mai greu de remediat.

Pe această categorie de acțiuni, este necesar de a elucida toate circumstanțele cauzei, de a constata dacă a existat cu adevărat o încălcare a prevederilor legale și de a stabili prin probe concludente dacă a existat în mod veridic un prejudiciu. Respectiv, pârâtul a conchis că, aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural de către instanța de judecată are un efect nociv nu doar pentru societate, cât și pentru cadrul legal, din motiv că se creează un precedent, care cu trecerea timpului este tot mai greu de remediat.

Poziția participanților la proces expusă în ședința de judecată.

În ședința de judecată, reprezentantul reclamantei Lungu Diana, avocatul Savva Alexandru, împuternicit prin mandatul avocațial seria MA ***** din 31 decembrie 2025 (f.d.55), a susținut cererea de chemare în judecată pe motivele de fapt și de drept indicate, solicitând admiterea acesteia.

În ședința de judecată, reprezentantul pârâtului Ministerul Justiției, Pantea Daniel, împuternicit prin procura *****valabilă pentru un termen de 2 (doi) ani din ziua eliberării acesteia (f.d.155) nu a recunoscut acțiunea și a pledat pentru respingerea integrală a acesteia, ca fiind neîntemeiată.

În cadrul ședinței de judecată, reclamanta Lungu Diana, nu s-a prezentat, fiind citată legal, prin intermediul avocatului său.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind participanții la proces, studiind materialele dosarului, administrând probatoriul cauzei în raport cu pretențiile înaintate și obiecțiile formulate, cât și normele legale aplicabile speței, instanța de judecată conchide că, acțiunea înaintată de Lungu Diana în contradictoriu cu Ministerul Justiției al Republicii Moldova este neîntemeiată și urmează a fi respinsă, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art.118 alin.(1) și (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu prevederile art.130 alin.(1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Conform art.239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În temeiul art.240 alin.(1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărîrii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Conform recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (C.C.J.E.) în atenţia Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărîrilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărîrilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că, judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

Instanța judecătorească reiterează că, art.6 din Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 04 noiembrie 1950, garantează dreptul justițiabilului la o hotărîre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărîrile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor cauzei. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărîrea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Totodată, CEDO relevă că, deși art.6§1 obligă instanțele să își motiveze hotărîrile, acesta **nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru**

fiecare argument. Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărîrii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei.

În corespundere cu prevederile art.5 alin.(1) Cod de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Potrivit art.20 din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

În corespundere cu prevederile art.(1) alin.(1) al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin ***încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei*** sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

Potrivit alin.(2) al aceluiași articol, aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale şi a jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului.

Un remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei a fost instituit prin Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

Legea menționată *supra* instituie un mecanism clar prin care se asigură persoanei interesate posibilitatea de a solicita atât ***urgentarea procedurilor în cursul procedurii judiciare***, cât și de a încasa compensația pentru prejudiciul cauzat prin încălcarea termenului rezonabil în procesul de examinare a cauzelor [...].

Conform art.2 alin.(1)-(5) al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin ***încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei*** sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, ***orice persoană fizică*** sau juridică ***ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei*** [...] poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege şi de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei […] se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant). Prejudiciul

cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei [...] se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală [...]. Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei [...] se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat. După repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei [...], statul are drept de regres față de persoana vinovată.

În conformitate cu prevederile art.3 alin.(1) al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, menționată supra, cererea de chemare în judecată privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei [...] şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare (denumită în continuare *cerere de chemare în judecată*) se depune conform regulilor de competență jurisdicțională stabilite la capitolul IV din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova şi se examinează de un alt complet de judecată decât cel care a examinat (examinează) cauza în care se pretinde încălcarea.

Iar conform art.4 alin.(1)-(3) al legii menționate mai *sus*, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei [...] şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului. Instanța de judecată care examinează în fond cauza [...], prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil şi, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar. Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris [...].

În această ordine de idei, instanța de judecată reține că, potrivit materialelor dosarului rezultă că, la 12 august 2022, agentul constatator din cadrul I.P. Rîşcani al D.P. mun.Chişinău, Nacu Gheorghe a întocmit în privința lui Lungu Diana procesul-verbal cu privire la contravenție seria/nr.*****, în baza art.64 alin.(1) Cod contravențional, pentru faptul că aceasta, la data de 13 iulie 2022, ora 17.00, aflându-se pe adresa mun.Chişinău, str.Studenților nr.9/21 l-a împiedicat pe Onofrei Octavian (tatăl) neîntemeiat să ia parte la educarea copilului comun și să își exercite dreptul de a comunica cu copilul (f.d.14) și a fost înaintat demers instanței de judecată în vederea aplicării sancțiunii contravenționale.

În acest sens, se reține că, potrivit art.395 Cod contravențional, cauza contravențională pornită prin procesul-verbal cu privire la contravenție prenotat *supra* - a fost transmisă după competență spre examinare instanței de judecată.

Astfel, la 17 august 2022 cauza contravențională pornită prin procesul-verbal cu privire la contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022 întocmită în privința lui Lungu Diana pe art.64 alin.(1) Cod contravențional a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani).

Instanța de judecată constată că, prin ***hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani)***, nr.4-3079/2022 (nr.electronic:4-22122400-12-4-18082022), (judecător Vitalie Budeci) din ***15 februarie 2023*** a fost declarată nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022 întocmit în privința lui Lungu Diana în baza art.64 alin.(1) Cod contravențional, întocmit de către agentul constatator din cadrul I.P. Rîșcani al D.P. mun.Chișinău, Nacu Gheorghe, cu încetarea procesului contravențional (f.d.14-19).

Hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani), nr.4-3079/2022 (nr.electronic:4-22122400-12-4-18082022 din 15 februarie 2023 a fost ***contestată cu recurs de agentul constatator*** din cadrul I.P. Rîșcani al D.P. mun.Chișinău, Nacu Gheorghe, iar prin ***decizia Curții de Apel Chișinău***, nr.4r-1136/23 (nr.electronic:1-22122400-02-4r-23032023) din ***04 iulie 2023***, a fost ***admis recursul*** declarat de către agentul constatator din cadrul I.P. Rîșcani, Nacu Gheorghe și casată hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 15 februarie 2023, în cauza contravențională în privința lui Lungu Diana, ***cu remiterea cauzei la rejudecare*** în aceeași instanță, în alt complet de judecată (f.d.20-23).

Totodată, la dosarul contravențional a fost anexată și ***contestația lui Lungu Diana***, prin care a solicitat declararea nulității procesului-verbal cu privire la contravenție seria ***** din 12 august 2022 (f.d.35).

Astfel, prin ***hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani)***, nr.4-2782/23 (nr.electronic:4-22122400-12-4-18082023), (judecător Grigorii Cazacu) din ***14 noiembrie 2023*** a fost declarată nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022, întocmit de către agentul constatator din cadrul I.P. Rîșcani în privința lui Lungu Diana, învinuită în comiterea contravenției prevăzute de art.64 alin.(1) Cod contravențional (f.d.24-27).

Se atestă că, hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), nr.4-2782/23 din 14 noiembrie 2023, a fost ***contestată (la 04 ianuarie 2024), în ordine de recurs, de agentul constatator***, Nacu Gheorghe, iar prin ***decizia Curții de Apel Chișinău***, nr.4r-676/24 (nr.electronic:4-22122400-02-4r-09022024) din ***01 aprilie 2024*** a fost ***respins, ca nefondat recursul*** declarat de agentul constatator Nacu Gheorghe și menținută hotărîrea contestată, prin care a fost declarat nul procesul-verbal cu privire la contravenție ***** din 12 august 2022, întocmit de către I.P. Rîșcani în privința lui Lungu Diana, învinuită în comiterea contravenției prevăzute de art.64 alin.(1) Cod contravențional (f.d.28-34).

Subsidiar, nefiind de acord cu hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 14 noiembrie 2023, ***avocatul Savva Alexandru în interesele lui Lungu Diana*** a declarat ***recurs***, solicitând anularea procesului-verbal cu privire la contravenție ***** din 12 august 2022, cu încetarea procedurii contravenționale, pe motivul lipsei faptului contravenției, cu repunerea persoanei în drepturi, corespunzător.

Prin urmare, se reține că, prin ***decizia Curții de Apel Centru,*** nr.4r-3223/24 (nr.electronic:4-22122400-02-4r-22072024) din ***13 noiembrie 2025*** a fost ***respins, ca***

nefondat recursul declarat de avocatul Savva Alexandru în interesele lui Lungu Diana și menținută hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 14 noiembrie 2023, prin care a fost declarată nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție ***** din 12 august 2022, întocmit de către I.P. Rîșcani în privința lui Lungu Diana, învinuită în comiterea contravenției, prevăzute la art.64 alin.(1) din Codul Contravențional (f.d.35-40).

Astfel, la **16 martie 2026**, reclamanta Lungu Diana a depus prezenta cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei contravenționale, repararea prejudiciului moral cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.2-8).

Deci, instanța de judecată reiterează că, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei [...] ***se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului, în speță, a reclamantei Lungu Diana.***

Se reține că, prin acțiunea formulată în prezenta cauză, reclamanta a invocat încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale intentată în privința sa, Lungu Diana în temeiul procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022, întocmit de I.P. Rîșcani în privința lui Lungu Diana, învinuită în comiterea contravenției prevăzute de art.64 alin.(1) Cod contravențional.

Instanța de judecată a cercetat și ***raportul motivat*** emis de Judecătoria Chișinău privind modul de respectare a termenului rezonabil în examinarea cauzei contravenționale nr.4-22122400-12-4-18082022 (nr.4-3079/22) la contestația depusă de Lungu Diana împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022, întocmit de către agentul constatator din cadrul I.P. Rîșcani al D.P. mun.Chișinău, în privința lui Lungu Diana în baza art.64 alin.(1) Cod contravențional.

Din conținutul **raportului motivat** menționat *supra,* **datat cu 04 iunie 2026**, cât și din conținutul prezentei cereri de chemare în judecată se constată următoarea situație de fapt.

La 16 august 2022, Inspectoratul de Poliție Rîșcani al Direcției de Poliție a mun.Chișinău a expediat spre examinare instanței de judecată, conform prevederilor art.395 Cod contravențional, cauza contravențională pornită prin procesul-verbal cu privire la contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022 în privința lui Lungu Diana în baza art.64 alin.(1) Cod contravențional (f.d.91), care a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) la 17 august 2022.

La **18 august 2022**, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, a fost înregistrat dosarul contravențional cu nr.4-22122400-12-4-18082022 (nr.4-3079/2022) întocmit în privința lui Lungu Diana, ce a fost **repartizat**, în mod

automat-aleatoriu spre examinare **judecătorului** Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani), **Vitalie Budeci** (f.d.92).

Prin **încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani)**, nr.4-22122400-12-4- 18082022 (nr.4-3079/2022) din **19 august 2022** a fost **fixată ședința de judecată** pentru examinarea demersului înaintat de către șeful sectorului de Poliție nr.1 al I.P. Rîșcani, Bulmaga Igor, prin care s-a solicitat examinarea procesului-verbal cu privire contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022, întocmit în privința lui Lungu Diana, în temeiul art.64 alin.(1) Cod contravențional, pentru data de **24 octombrie 2022**, ora 10.30, cu înștiințarea agentului constatator și a persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional (f.d.93).

Potrivit **certificatului** anexat la materialele cauzei contravenționale, **ședința de judecată** stabilită pentru data de **24 octombrie 2022**, ora 10.30 a fost **contramandată** pentru data de **02 decembrie 2022**, ora 12.00, pe motiv că **judecătorul a fost delegat la seminar** în cadrul I.N.J. (f.d.94).

La ședința de judecată din **02 decembrie 2022**, ora 12.00 s-au prezentat reprezentantul Palamari Aliona și petiționarul Onofrei Octavian, însă **nu s-au prezentat contravenienta/reclamanta Lungu Diana** și agentul constatator Nacu Gheorghe.

Astfel, instanța a pus în discuție posibilitatea examinării cauzei în lipsa participanților absenți, care au fost citați pentru ședință, iar audiind poziția părților prezente, deliberând pe loc, instanța prin încheiere protocolară a dispus de a considera posibilă examinarea cauzei în lipsa celor absenți la proces, urmând la soluționarea cererilor și demersurilor participanților la proces.

Ulterior, instanța a comunicat faptul că, **contravenienta a depus prin cancelarie o cerere privind transmiterea spre conexare a cauzei** date la **judecătorul Aurelia Cazacliu**. Astfel, audiind participanții la proces prezenți, reprezentantul petiționarului Onofrei Octavian, avocatul Palamari Aliona a comunicat că cauza dată se referă la altă situație, și **instanța prin încheiere protocolară a dispus respingerea cererii contravenientei privind transmiterea spre conexare** a cauzei date la **judecătorul Aurelia Cazacliu** (f.d.96).

Prin urmare, ședința de judecată a continuat prin audierea victimei/petiționarului Onofrei Octavian, după care au fost cercetate materialele cauzei, precum și suportul optic de tip CD-R, iar careva întrebări suplimentare la filele dosarului din partea participanților la proces nu au parvenit (f.d.96).

Ulterior, instanța, deliberând pe loc, prin încheiere protocolară a **dispus amânarea pronunțării hotărîrii** pentru data de **15 februarie 2023**, ora 16.00 (f.d.96).

La ședința de judecată din **15 februarie 2023**, ora 16.00, **nu s-a prezentat nici un participant al procesului**, însă, președintele ședinței a anunțat că în rezultatul deliberării a fost emisă hotărîrea, iar în conformitate cu art.340 Cod de procedură penală, **a fost pronunțată partea dispozitivă a hotărîrii**, prin care a fost **declarată**

nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022 întocmit în privința lui Lungu Diana în baza art.64 alin.(1) Cod contravențional de către agentul constatator din cadrul I.P. Rîșcani al D.P. mun.Chișinău, Nacu Gheorghe, cu încetarea procesului contravențional (f.d.97, 98-103).

Nefiind de acord cu hotărîrea instanței de fond, la 15 martie 2023, recurentul **Inspectoratul de Poliție Rîșcani** al Direcției de Poliție mun.Chișinău a **depus recurs** împotriva hotărîrii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) (f.d.104-105), iar **cauza** contravențională a fost **expediată Curții de Apel Chișinău** pentru examinarea recursului menționat (f.d.106).

La **23 martie 2023**, dosarul a fost înregistrat cu nr.4-22122400-02-4r-23032023 (4r-1136/23) și a fost **repartizat** în mod automat-aleatoriu, spre examinare judecătorului Curții de Apel Chișinău, **Alexandru Gafton** (f.d.107), iar **ședința de judecată** a fost stabilită pentru data de **26 iunie 2023**, ora 10.00 (f.d.108).

La **26 iunie 2023** prin cererea înregistrată cu nr.6753 la Curtea de Apel Chișinău, **Lungu Diana a solicitat amânarea ședinței de judecată și acordarea unui termen pentru angajarea unui avocat** (f.d.109).

Ulterior, la **04 iulie 2023**, **avocatul Savva Alexandru** în interesele lui **Lungu Diana** a depus cerere, ce a fost înregistrată cu nr.7146, prin care la fel **a solicitat amânarea ședinței** din data de 04 iulie 2023 (f.d.110).

La ședința de judecată din **04 iulie 2023**, prin **decizia** Colegiului Penal al **Curții de Apel Chișinău**, nr.4r-1136/23 din 04 iulie 2023, a fost **admis recursul declarat de către agentul constatator** din cadrul I.P. Rîșcani, Nacu Gheorghe și a fost casată hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 15 februarie 2023, în cauza contravențională în privința lui Lungu Diana, cu **remiterea cauzei la rejudecare**, în aceeași instanță, în alt complet de judecată, decizia fiind irevocabilă (f.d.112).

Astfel, la **26 iulie 2023**, potrivit scrisorii de însoțire, Curtea de Apel Chișinău a **expediat cauza contravențională** nr.4r-1136/23 către **Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)**, în vederea executării deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2023 (f.d.113).

Potrivit **fișei de repartizare**, cauza contravențională a fost înregistrată la Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) cu nr.4-22122400-12-4-02082023 (nr.4-2782/2023) și **repartizată** spre examinare în mod automat-aleatoriu **judecătorului Grigorii Cazacu la 02 august 2023** (f.d.114).

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), nr.4-2782/2023 (nr.electronic:4-22122400-12-4-18082023) din 17 august 2023 a fost acceptată spre examinare cauza contravențională de învinuire a lui Lungu Diana în comiterea contravenției prevăzute de art.64 alin.(1) Cod contravențional, și a fost **fixată ședința** de judecată pentru data de **30 octombrie 2023**, ora 12.40, cu notificarea despre ședința de judecată a contravenientei Lungu Diana, agentului constatator al I.P.

Rîșcani, Nacu Gheorghe, victimei, Onofrei Octavian, apărătorului victimei Palamari Aliona și apărătorului contravenientei Savva Alexandru (f.d.115).

La ședința de judecată din 30 octombrie 2023, s-au prezentat contravenienta Lungu Diana și reprezentantul contravenientei, avocatul Savva Alexandru, însă nu s-a prezentat agentul constatator, care a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa (f.d.116).

Astfel, **s-a purces la examinarea cauzei contravenționale**, a fost expus raportul asupra cauzei și au fost ascultate explicațiile părților la proces, cât și cercetate materialele cauzei, cu finalizarea cercetării judecătorești, fiind **amânată deliberarea și pronunțarea hotărîrii** pentru data de **14 noiembrie 2023**, ora 12.50 (f.d.116-117).

La ședința de judecată din **14 noiembrie 2023**, ora 12.50, a fost **pronunțată hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani),** nr.4-2782/23 (nr.electronic:4-22122400-12-4-18082023), (judecător Grigorii Cazacu), **prin care a fost declarată nulitatea procesului-verbal** cu privire la contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022, întocmit de către I.P. Rîșcani al D.P. mun.Chișinău în privința lui Lungu Diana, învinuită de comiterea contravenției prevăzute de art.64 alin.(1) Cod contravențional - pe *temeiul încălcării prevederilor art.443 Cod contravențional* de către agentul constatator (f.d.118-121).

La 29 noiembrie 2023, **recurenta Lungu Diana a depus cerere de recurs** împotriva hotărîrii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), nr.4-2782/23 din 14 noiembrie 2023 (f.d.122), astfel cauza contravențională a fost expediată în adresa Curții de apel Chișinău (f.d.125).

Iar la 04 ianuarie 2024, **recurentul Inspectoratul de Poliție Rîșcani al Direcției de Poliție, mun.Chișinău a depus recurs** împotriva hotărîrii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), nr.4-2782/23 din 14 noiembrie 2023 (f.d.124), astfel că, cererea de recurs depusă de agentul constatator a fost expediată în adresa Curții de Apel Chișinău pentru anexare la materialele cauzei și expedierea conform competenței, pentru examinare (f.d.125).

La **09 februarie 2024**, dosarul înregistrat cu nr.4-22122400-02-4r09022024 (nr.4r-676/24) a fost **repartizat** în mod automat-aleatoriu, spre examinare **judecătorului raportor** al Curții de Apel Chișinău, **Secrieru Ion** (f.d.126), iar potrivit materialelor dosarului **ședința de judecată** a fost stabilită pentru data de **01 aprilie 2024**, ora 09.00, cu informarea părților despre ședință (dar fără prezența lor) (f.d.128).

Prin **decizia Curții de Apel Chișinău**, nr.4r-676/24 (nr.electronic:4-22122400-02-4r-09022024) din **01 aprilie 2024** a fost **respins, ca nefondat recursul** declarat de **agentul constatator Nacu Gheorghe** și menținută hotărîrea contestată, prin care a fost declarat nul procesul-verbal cu privire la contravenție ***** din 12 august 2022, întocmit de către I.P. Rîșcani în privința lui Lungu Diana, învinuită în comiterea contravenției prevăzute de art.64 alin.(1) Cod contravențional (f.d.129-135).

Potrivit **scrisorii** de însoțire din **27 mai 2024**, Curtea de Apel Chișinău **a expediat cauza** contravențională nr.4r-676/2024 către **Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)** (f.d.136).

Și abia **peste 3 (trei) luni și 11 zile**, de la pronunțarea ***deciziei Curții de Apel Chișinău***, nr.4r-676/24 din ***01 aprilie 2024***, și anume la **12 iulie 2024** a fost înregistrată, în cancelaria Curții de Apel Chișinău, cererea nr.S-4695 depusă de reprezentantul recurentei Lungu Diana, avocatul Savva Alexandru, prin care a solicitat informarea despre examinarea cererii de recurs declarate de Lungu Diana împotriva hotărîrii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani), nr.4-2782/2023 din 14 noiembrie 2023 (f.d.137).

Astfel, potrivit **scrisorii din 17 iulie 2024**, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) cererea menționată *supra* (cererea nr.S-4695 din **12 iulie 2024** depusă de avocatul Savva Alexandru în interesele lui Lungu Diana) privind dezacordul cu hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), nr.4-2782/23 din 14 noiembrie 2023 pentru anexare la materialele dosarului și expedierea conform competenței (f.d.138).

Ulterior, Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) **a expediat cauza** contravențională nr.4-2782/2023 **pentru examinarea recursului** cu nr.24774 din 29 noiembrie 2023 declarat de avocatul contravenientei împotriva hotărîrii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 14 noiembrie 2023, în privința lui Lungu Diana (f.d.139).

Potrivit **fișei de repartizare**, dosarul a fost înregistrat cu nr.4-22122400-02-4r-22072024 (nr.4r-3223/24) și a fost **repartizat** în mod automat-aleatoriu, spre examinare **judecătorului raportor** al Curții de Apel Chișinău, **Ion Bulhac** (f.d.140), iar potrivit materialelor cauzei, a fost **stabilită ședința** de judecată pentru data de **25 septembrie 2025** (f.d.142), cu notificarea tuturor participanților procesului (dar fără participarea lor) (f.d.142).

Prin **decizia Curții de Apel Centru**, nr.4r-3223/24 (nr.electronic:4-22122400-02-4r-22072024) din **13 noiembrie 2025** a fost **respins, ca nefondat recursul** declarat de avocatul Savva Alexandru în interesele lui Lungu Diana și menținută hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 14 noiembrie 2023, prin care a fost declarată nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție ***** din 12 august 2022, întocmit de către I.P. Rîşcani în privința lui Lungu Diana, învinuită în comiterea contravenției, prevăzute la art.64 alin.(1) Cod contravențional, decizia fiind irevocabilă (f.d.143-148).

Prin urmare, potrivit scrisorii din 09 decembrie 2025, Curtea de Apel Centru a expediat în adresa Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) cauza contravențională cu nr.4-22122400-02-4r-22072024 (nr.4r-3223/24) (f.d.149).

Deci, potrivit afirmațiilor părții reclamante, se deduce că, ***termenul de examinare a cauzei contravenționale*** nr.4-22122400-12-4-18092022 (nr.4-3079/2022) a durat aproximativ ***39 luni, adică 3 ani 3 luni.***

Subsidiar, se constată că, termenul de examinare a cauzei contravenționale nr.4-22122400-12-4-18092022 (nr.4-3079/2022) **constituie**, de fapt, **per total,** în **toate instanțele**: **2 ani 5 luni și 3 zile** (*din momentul înregistrării dosarului în instanță/repartizării judecătorului raportor și până la data emiterii soluției*) și se prezintă cronologic, după cum urmează:

I. Instanța de fond - Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), dosar nr.4-3079/2022, a examinat în perioada: 18 august 2022 - 15 februarie 2023 (**4 luni și 28 zile**).

II. Instanța de recurs - Curtea de Apel Chișinău, dosar nr.4r-1136/23, a examinat în perioada: 23 martie 2023 - 04 iulie 2023 (**3 luni și 11 zile**).

III. Instanța de fond - rejudecare (Judecătoria Chișinău, sediul sediul Buiucani), dosar nr.4-2782/2023, a examinat în perioada: 02 august 2023 - 14 noiembrie 2023 (**3 luni și 12 zile**).

IV. Instanța de recurs - Curtea de Apel Chișinău, dosar nr.4r-676/24, a examinat recursul agentului constatator în perioada: 09 februarie 2024 - 01 aprilie 2024 (**1 lună și 23 zile**).

V. Instanța de recurs - Curtea de Apel Chișinău, dosar nr.4r-3223/24, a examinat recursul declarat de Lungu Diana în perioada: 22 iulie 2024 - 13 noiembrie 2025 (**1 an 3 luni și 22 zile**).

Deci, invocând încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale, Lungu Diana a depus prezenta acțiune împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale, repararea prejudiciului moral cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Conform art.1 alin.(1)-(2) al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în ***termen rezonabil a cauzei*** […], scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei [...].

Aplicarea și interpretarea termenelor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Instanța de judecată subliniază că, dreptul la *soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil*, constituie o garanție a realizării dreptului la un proces echitabil și este consacrat în art.6§1 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului și a Libertăților fundamentale.

La caz, instanța de judecată, reiterează că, din prevederile expuse la art.6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, rezultă că determinarea existenței sau lipsei unei încălcări din partea instanței a termenului rezonabil de examinare a cauzei/litigiului este posibilă în urma evaluării integrității procedurilor aplicate de instanță la examinarea cauzei.

Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de judecare a cauzei au fost constatate de CEDO în ***cauza Frydlender vs. France***, astfel Curtea a specificat că, rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii: ***complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante*** și ***importanța cauzei pentru reclamant***.

Totodată, instanța reține că, **necesitatea respectării termenelor rezonabile** a procesului de judecată **nu poate justifica limitarea altor drepturi**, prevăzute în art.6 din Convenţia Europeană (de ex.: *dreptul la egalitatea procedurală ale părților din proces, dreptul părților de a contesta actul judecătoresc* etc.). Astfel, instanța nu ar trebui sub pretextul respectării termenelor rezonabile în cadrul procesului de judecată să refuze în cercetarea probelor necesare pentru o completă și corectă soluționare a cazului, care pe cale de consecință ar încălca principiul egalității armelor.

Judecarea procesului într-un termen rezonabil are ca scop înlăturarea incertitudinii în care se găsesc părțile prin restabilirea, cât mai curând posibil, a drepturilor încălcate și prin reinstaurarea legalității, care trebuie să guverneze toate raporturile juridice într-un stat de drept, ceea ce constituie o garanție a unui *proces echitabil*.

Caracterul rezonabil al duratei procedurii **nu se apreciază** exclusiv prin raportare la **durata sa calendaristică**, ci prin **examinarea globală a circumstanțelor cauzei**, inclusiv a complexității acesteia, conduitei persoanei interesate și a autorităților, precum și a importanței litigiului pentru reclamant.

În această ordine de idei, Înalta Curte statuează că, în cazul în care cauza implică o complexitate considerabilă „***justul echilibru***” trebuie menținut între ***exigențele celerității*** procedurilor judecătorești și ***principiul general al bunei administrări a justiției***, consacrat în egală măsură de art.6 al Convenției (cauza *Boddaert v. Belgia*, 12 octombrie 1992 nr.12919/87).

Astfel, instanța de judecată conchide că, din materialele cauzei se atestă cu certitudine că, la ***16 august 2022, Inspectoratul de Poliție Rîșcani al Direcției de Poliție a mun.Chișinău a expediat spre examinare instanței de judecată***, conform prevederilor art.395 Cod contravențional cauza contravențională pornită prin procesul-verbal cu privire la contravenție seria/nr.***** din 12 august 2022 întocmit în privința lui Lungu Diana în baza art.64 alin.(1) Cod contravențional, iar la ***17 august 2022***, cauza contravențională ***a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani).***

La ***18 august 2022***, a fost înregistrat dosarul contravențional cu nr.4-22122400-12-4-18082022 (nr.4-3079/2022) și repartizat în mod ***automat-aleatoriu, spre examinare judecătorului Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani), Vitalie Budeci.***

Instanța conchide că, în instanța de fond (**Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)** dosar nr.4-3079/2022), în perioada: 18 august 2022 - 15 februarie 2023) au fost fixate **3 (trei) ședințe de judecată**, dintre care, 1 (prima) ședință a fost contramandată din motiv întemeiat și obiectiv - de detașare a judecătorului la seminarul din cadrul Institutului Național al Justiției, iar la a 2-a (doua) ședință a fost examinată cauza contravențională în fond și instanța și-a rezervat dreptul de a amâna deliberarea, astfel că la a 3-a (treia) ședință a fost pronunțată hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 15 februarie 2023.

Subsidiar, în instanța de recurs (**Curtea de Apel Chișinău**, dosar nr.4r-1136/23), în perioada: 23 martie 2023 - 04 iulie 2023 au fost fixate **doar 2 (două) ședințe de judecată**, dintre care 1 (prima) ședință a fost stabilită pentru data de: 26 iunie 2023.

În mod distinct, instanța atrage atenția asupra faptului că, la **26 iunie 2023,** prin cererea înregistrată cu nr.6753 la Curtea de Apel Chișinău, **Lungu Diana a solicitat amânarea ședinței de judecată și acordarea unui termen pentru angajarea unui avocat** (f.d.109), astfel, rezultă că a 2-a (doua) ședință a fost amânată pentru data de 04 iulie 2023.

Este imperios necesar de subliniat că și la cea de-a 2-a (doua) ședință de judecată, din **04 iulie 2023**, **avocatul Savva Alexandru** în interesele lui **Lungu Diana** a depus cererea nr.7146, prin care la fel **a solicitat iarăși amânarea repetată a ședinței**.

Cu toate acestea, la ședința de judecată din 04 iulie 2023 a fost pronunțată decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău, nr.4r-1136/23, prin care a fost admis recursul declarat de către agentul constatator din cadrul I.P. Rîșcani, Nacu Gheorghe și a fost casată hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 15 februarie 2023, în cauza contravențională în privința lui Lungu Diana, cu *remiterea cauzei la rejudecare*, în aceeași instanță, în alt complet de judecată, decizia fiind irevocabilă.

Consecutiv, în instanța de fond - rejudecare (**Judecătoria Chișinău, sediul sediul Buiucani**, dosar nr.4-2782/2023), au fost fixate **2 (două) ședințe de judecată**, dintre care, la 1 (prima) a fost examinată cauza contravențională în fond și instanța și-a rezervat dreptul de a amâna deliberarea pentru cea de-a 2-a (doua) ședință din 14 noiembrie 2023.

În mod cronologic, se constată că, în instanța de recurs (**Curtea de Apel Chișinău,** dosar nr.4r-676/24), a fost examinat recursul agentului constatator și fixată 1 (o) singură ședință de judecată, pentru 01 aprilie 2024.

Subsidiar, se atestă și examinarea recursului declarat de Lungu Diana, în instanța de recurs (**Curtea de Apel Chișinău**, dosar nr.4r-3223/24), prin care a fost

respins, ca nefondat recursul declarat de Lungu Diana și menținută hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 14 noiembrie 2023, prin care a fost declarată nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție ***** din 12 august 2022, întocmit de către I.P. Rîşcani în privința lui Lungu Diana, învinuită în comiterea contravenției, prevăzute la art.64 alin.(1) Cod contravențional, decizia fiind irevocabilă.

În temeiul art.454 alin.(1) Cod contravențional, cauzele contravenționale trebuie soluționate într-un termen rezonabil, care nu poate depăși două luni de la data intrării dosarului în instanță. Această prevedere are ca scop asigurarea respectării principiului legalității și protejarea dreptului participanților la un proces echitabil și prompt.

În urma analizei raportului motivat prezentat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cât și desfășurării proceselor, instanța constată că, pe parcursul judecării cauzei contravenționale nu au fost înregistrate întârzieri nejustificate sau amânări neîntemeiate din partea instanțelor judecătorești, or, ședințele de judecată au fost programate la intervale rezonabile de timp, corespunzătoare agendei judecătorului, asigurând totodată respectarea drepturilor procesuale ale tuturor participanților procesului. Iar în aceste condiții, nu se poate constata o „tergiversare a examinării cauzei contravenționale”.

Referitor la criteriile menționate *supra* sub aspectul determinării ***complexității***, instanța de judecată conchide că, cauza nu prezenta o complexitate sporită și au fost fixate ședințe de judecată potrivit termenului acceptabil și rezonabil, cât și destul de scurt.

Cu referire la conduita părților, instanța de judecată menționează că, a fost amânată o ședință de judecată, la cererea reclamantei Lungu Diana, care a mai depus cerere de amânare pentru a 2 (doua) ședință, prin intermediul avocatului său, Savva Alexandru, însă instanța de recurs a purces la examinarea cauzei în fond și pronunțarea soluției pe caz, în aceeași zi.

În această ordine de idei, instanța relevă că, deși părțile beneficiază de drepturi procedurale, acestea au obligația de a le exercita cu bună-credință, fără a abuza de ele sau a crea întârzieri artificiale în procedura judiciară. Respectarea acestei obligații contribuie la buna desfășurare a procesului și la respectarea termenului rezonabil prevăzut de lege.

Totodată, instanța judecătorească reține că, exercitarea căilor de atac de către toți participanții la proces (inclusiv și a reclamantei) a contribuit obiectiv la durata totală a procedurii, fără ca acest fapt să fie calificat drept abuz procesual, ci un drept la un proces echitabil prevăzut expres de art.6 CEDO.

Este imperios necesar de subliniat că, în speță, reclamanta Lungu Diana **nu a utilizat niciodată căile procedurale existente pentru accelerarea/urgentarea examinării dosarului** contravențional și **nu a invocat niciodată pericolul de încălcare a termenului rezonabil de soluționare a cauzei**, ceea ce ar fi putut

contribui la soluționarea mai rapidă a cauzei, or anume această **atitudine pasivă** influențează aprecierea instanței privind respectarea termenului rezonabil, nefiind imputabilă instanței vreo întârziere nejustificată.

Cu alte cuvinte, lipsa unei cereri de urgentare sau accelerare din partea reclamantei justifică acceptarea tacită și acordul acesteia la respectarea întocmai a termenului rezonabil de judecare a cauzei contravenționale de către instanțele de judecată/autoritatea judecătorească, cât și confirmă suplimentar **rolul pasiv al reclamantei** Lungu Diana la examinarea dosarului contravențional, prin neîntreprinderea „cărorva" acțiuni, în acest sens, cu scopul invocării ulterioare prin prezenta „acțiune" a nerespectării acestui „termen rezonabil" anume din partea instanțelor naționale.

În această ordine de idei, instanța conchide că, aceste împrejurări demonstrează că cauza contravențională ***nu prezenta o miză reală pentru reclamantă***, concluzionând că nu există un interes concret privind pretinsa examinare sau accelerare a procedurii. Iar, în context, orice pretenție privind încălcarea termenului rezonabil de judecare/examinare a cauzei contravenționale devine neîntemeiată.

Cu referire la comportamentul instanțelor de judecată, se reține că, responsabilitatea principală pentru judecarea cauzei și pentru desfășurarea rapidă a unui proces îi revine instanței de judecată.

În speță, se remarcă că, instanțele de judecată au demonstrat diligență maximă în gestionarea cauzei, exprimată prin fixarea termenelor de judecare în intervale de timp rezonabile și scurte.

În ceea ce privește conduita instanței judecătorești, se constată că, ședințele de judecată au fost programate la intervale consecutive, scurte și rezonabile, fără existența cărorva amânări imputabile instanței. Procedurile necesare au fost efectuate prompt, iar perioadele dintre ședințe au fost stabilite ținând cont de echilibrul între respectarea drepturilor participanților la proces și necesitatea desfășurării corespunzătoare a procedurilor judiciare, precum și luând în considerație programarea concediului anual planificat din timp (începutul anului nou) pentru judecători (*de regulă, pe perioada verii, în care, de ex.: fiindu-i repartizată vreo cauză contravențională în penultimele zile de muncă/lucru, după care, a urmat plecarea în concediu anual de odihnă (30 zile calendaristice + 15 zile lucrătoare),* evident că, judecătorul *(nu este un robot ce activează 24/24 ore și fără pauze*) *va fixa ședința de judecată imediat după revenirea sa din concediu anual de odihnă*), iar aceasta demonstrează, fără echivoc, respectarea principiului examinării/soluționării cauzei într-un termen rezonabil și lipsa depășirii limitei rezonabilității aferent perioadei de referință.

Totodată, instanța reține că, instanțele judecătorești naționale au acționat cu bună-credință și diligență, întreprinzând toate măsurile necesare pentru **examinarea și soluționarea rapidă a cauzei contravenționale** și aceasta se evidențiază prin

compararea termenelor de soluționare a prezentei cauze cu termenele, notoriu mai mari, în alte cauze similare, ceea ce arată o gestionare eficientă a procesului dat.

Instanța de judecată conchide că, reclamanta Lungu Diana nu a demonstrat existența unor perioade de inactivitate imputabile exclusiv instanțelor de judecată, care, prin natura și durata lor, să conducă la concluzia că **procedura, privită în ansamblu**, a depășit „cumva" limita termenului rezonabil în sensul Legii nr.87/2011 și al art.6§1 din Convenție.

Instanța de judecată constată că, în speță urmează a fi aplicată legea ținând cont de proporționalitatea dreptului la ***rejudecarea cauzei*** într-un termen rezonabil și drepturile procesuale a părților, or termenul de 4 luni și 28 zile - în instanța de fond, apoi în instanța de recurs - de 3 luni și 11 zile, rejudecare în instanța de fond - de 3 luni și 12 zile și în instanța de recurs - de 1 lună și 23 zile și 1 an 3 luni și 22 zile - necesar pentru examinarea respectivei cauze contravenționale - este un termen neînsemnat pentru a aduce atingere a drepturilor procesuale ale părților (la caz, dreptul de a contesta actul judecătoresc, prin folosirea căilor de atac a 3 părți + 2 avocați - lucru, ce se atestă în speță), care la fel sunt garantate și protejate de art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Mai mult ca atât, potrivit standardelor CtEDO, în general, termenul rezonabil poate fi încălcat doar în cadrul procedurilor judiciare **mai lungi de 2 ani de zile într-o singură instanță**, pe când în speță, durata totală, în **toate instanțele** (5 la număr) a constituit **2 ani 5 luni și 3 zile.**

În această ordine de idei, instanța de judecată reține că, pretenția reclamantei Lungu Diana cu privire la încălcarea dreptului său subiectiv garantat de art.6§1 CEDO în cadrul și prin examinarea „pretins" îndelungată a cauzei contravenționale menționată *supra,* este incompatibilă „*ratione materiae*" cu art.6§1 CEDO.

Referitor la alegația reclamantei Lungu Diana precum că, instanța de recurs a examinat recursurile declarate în 2 (două) decizii separate și, în așa circumstanțe i-a fost violat dreptul la judecare în termen legal a cauzei contravenționale, instanța de judecată reține că, *termenul rezonabil* urmează a fi distins de *termenul legal*, or, legislația internă nu oferă o descifrare a noțiunii de „*termen rezonabil*". Însă prin obligarea respectării unui astfel de termen pentru înfăptuirea actului justiției atât normele naționale, cât și cele internaționale invocă administrarea justiției fără întârzieri neconforme de natură a-i compromite eficacitatea și responsabilitatea, or, la caz, nu au fost constatate „careva" întârzieri neconforme din partea instanțelor naționale.

Instanța de judecată atestă faptul că, în speța care face obiectul prezentului litigiu, ***depășirea termenului legal de examinare a cauzei contravenționale***, invocat de reclamantă, nu poate fi echivalat cu ***încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei civile*** (după cum a susținut reclamanta în acțiune), care implică aprecierea complexă a acestor criterii, or, nici o probă din dosar nu indică la întârzieri în efectuarea actelor de procedură sau amânări nejustificate.

În acest context, instanța de judecată reiterează că, prin stabilirea conceptului de *termen rezonabil pentru judecarea cauzelor civile* s-a instituit un standard minim pentru durata desfășurării proceselor de judecată sau de executare. ***Dreptul la judecare în termen rezonabil*** a cauzei ***este un derivat din refracția dreptului la un proces echitabil***.

Instanța de judecată relevă că, prin reglementări legislative separate se pot institui și ***termene de judecare fixe***, care în esență reprezintă standarde mai înalte a legii, decât garanția dreptului la judecare în termen rezonabil.

Corespunzător, instanța de judecată menționează că, *depășirea termenelor fixe* de judecare a cauzei ***nu poate fi asimilată*** *depășirii termenului rezonabil*, or perioada rezonabilă fiind configurată pentru fiecare caz în mod particular.

Or, ținând cont că simpla depășire a termenelor legale fixe nu este echivalată cu încălcarea termenelor rezonabile, instanța de judecată stabilește că, la caz, rezonabilitatea duratei procedurilor judiciare urmează a fi apreciată prin prisma criteriilor generale stabilite de lege, enumerate amănunțit *supra*, din care rezultă cu certitudine că, în speță, nu au fost identificate „careva" circumstanțe ce ar determina încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei contravenționale.

Totodată, ținând cont de faptul că, cerința principală din acțiunea înaintată de către Lungu Diana cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei contravenționale a fost respinsă, ca neîntemeiată, în mod subsecvent, se va respinge și cerința accesorie cu privire la repararea prejudiciului moral în sumă de 20 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată care, de fapt, poartă un caracter subsidiar și rezultă doar din pretenția de bază, care, la fel urmează a fi respinse, ca neîntemeiate.

Or, prejudiciul moral se repară doar în cazul în care se constată încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei și, doar în acest caz, urmau a fi compensate cheltuielile de judecată, în timp ce în speță nu a fost constatată o asemenea încălcare.

Totodată, art.85 alin.(1) Cod de procedură civilă statuează expres scutirile de taxă de stat și/sau de taxă de timbru, care sunt prevăzute de pct.1 din anexa nr.2 la Legea taxei de stat nr.213/2023 și se aplică în modul prevăzut de alin.(4) din prezentul articol.

Potrivit pct.1.2.2. din anexa nr.2 al Legii taxei de stat nr.213/2023 care prevede că, ***se scutesc de taxa de stat în instanțele de judecată - părțile*** - în acțiunile privind încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare. Astfel, instanța a luat act de scutirea legală a reclamantei de la ***plata taxei de stat***.

În aceste circumstanțe, instanța investită cu examinarea litigiului deferit judecății nu poate găsi o altă elucidare a cazului decât cea clarificată mai *sus*, de vreme ce concluzia instanței este consecința dedusă în urma prezentării probelor de către părți, or, în conformitate cu prevederile art.118 alin.(1) sprijinite cu dispoziția

art.119 alin.(1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, iar probele se adună și se prezintă de către părți.

Sintetizând cele expuse mai *sus* și examinând probatoriul administrat la dosar prin raportarea acestuia la prevederile art.art.118, 121-122 Cod de procedură civilă, instanța conchide că acțiunea înaintată de Lungu Diana către Ministerul Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la judecarea/examinarea cauzei contravenționale în termen rezonabil, repararea prejudiciului moral cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată, urmează a fi respinsă, ca neîntemeiată.

În conformitate cu prevederile Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, art.art.236, 238-241 Cod de procedură civilă, instanța de judecată,

H O T Ă R Ă Ș T E:

Se respinge cererea de chemare în judecată înaintată de Lungu Diana către Ministerul Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale, repararea prejudiciului moral cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

Hotărîrea este cu drept de atac în ordine de apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 30 zile de la data pronunțării dispozitivului hotărîrii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

Președintele ședinței,
Judecătorul : **Natalia Moldovanu**